

מה מאחד אותנו ומה מפריד?

כיצד בונים גשר על פני התהום?

הדיון הישראלי המובהק, העוסק בכוחן של מילים לחולל מציאות, קשור לרצח רבין. הימים שלאחר הסכם אוסלו היו רוויים במתיחות פנימית, לנוכח גל פיגועים ששטף את הארץ ולאור מדיניותה של הממשלה. הפגנות ענק, בהן הביעו אזרחים את חששותיהם וכעסם, נערכו ברחבי הארץ. האם היו לתרבות הדיבור ואופני השיח, שאפפו את החודשים הקודמים לרצח, העוצמה המספיקה לשלוח את יגאל עמיר לכיכר מלכי ישראל ובידו אקדח? הדעות כמובן חלוקות... להלן דף מקורות לשימושכם הטוב, בסוף כל מקור נקודה למחשבה – זכרו כי זוהי אפשרות אחת בלבד לגשת למקור זה:

1. החברה הישראלית והרשתות החברתיות:

לקישור לסרטון [לחץ כאן](#)

- **נקודה למחשבה:** מהו המאפיין המובהק ביותר של החברה הישראלית העולה מתוך הסרטון. נסו להסביר מדוע תכונה זו מאפיינת אותנו כחברה.

2. סדר ישראלי חדש:

השופט שמעון אגרנט החברה הישראלית משנה את פניה. אין מדובר בשינוי של מה בכך, אלא בתמורות שיעצבו מחדש את הזהות שלנו כ"ישראלים" וישפיעו עמוקות על הדרך בה אנו מבינים את עצמנו ואת הבית הלאומי שלנו. מהשינוי הזה לא ניתן לברוח. התמורות הללו אולי יעוררו בחלקנו נוסטלגיה ל"ארץ ישראל הישנה והאהובה", אבל חווית היחד, מול קומזיץ ישראלי מדומיין, מדורת השבט היא - כבר לא תשוב... התהליכים הדמוגרפיים המעצבים מחדש את פניה של החברה הישראלית יצרו למעשה "סדר ישראלי חדש" סדר שבו אין עוד רוב ברור ואין מיעוטים ברורים. סדר שבו החברה הישראלית מורכבת מארבעה מגזרים, ואם נרצה - ארבעה "שבטים" מרכזיים, שונים מהותית אלה מאלה, שילכו ויתקרבו זה אל זה בגודלם. שבו, אם נרצה ואם לאו, "מבנה הבעלות" על החברה הישראלית ומדינת ישראל משתנה לנגד עינינו. (הנשיא ריבלין, נאום השבטים 2015-<https://www.israeli-hope.gov.il/Vision-full-speech-2015>)

יום הזיכרון לרצח רוח"מ יצחק רבין תשע"ח

- **נקודה למחשבה:** הנשיא ריבלין מציע להיפרד מרעיון ה'יחד' הישראלי המתחמם לאורה של מדורת שבט אחת, ולהכיר בכך שישראל מחולקת לארבעה שבטים. מה היתרון של קבלת החלוקה המגזרית? מה החיסרון של ניתוח כזה של המציאות?

3. בריתות חדשות:

היחלשות המושגים "יימין" ו"שמאל" פותחת אפשרות לבחון את המציאות החברתית בדרכים חדשות. האם רק אנשי "שמאל" מסוגלים להגדיר אלימות נגד נשים כבעיה פוליטית? האם לאנשים מה"יימין" אין אינטרס לשפר את מערכת מעונות היום, ולהרחיק פעוטות מגני הילדים של ש"ס? האם הזרמת כספים לא שוויונית, שלא כדין, למגזר החרדי, אינה מעניינם של כל אזרחי ישראל? כביש חוצה ישראל הוא סוגיה שמבחינה בין "יימין ל"שמאל"? יחסם של החרדים למדינה ולסמליה איננו מטריד את בוגרי ישיבת הגוש? שלטי רחוב פדופילים ופורנוגרפיים מחרידים רק את הדתיים? והנה חזון אחרית הימים: כשהחרדים ירגישו שהאוטונומיה החינוכית שניתנה להם עומדת להסתיים, אולי ירצו לשתף פעולה עם הערבים אזרחי ישראל, שמבקשים אוטונומיה דומה לעצמם. מדוע לא? לכידות חברתית חדשה יכולה להיווצר תוך התהוותן של קואליציות חדשות, וקואליציות חדשות הן כיום צו השעה.

(גיל הר אבן, עולמות נפרדים בריתות חדשות

<https://www.itu.org.il/?CategoryID=494&ArticleID=1094>

- **נקודה למחשבה:** גיל הר אבן מציעה לבנות קואליציות חדשות, מה התנאים הדרושים על מנת שבריתות חדשות מסוג זה תתקיימנה?

4. הבחירה העצובה בדמוקרטיה:

נדמה לי שדמוקרטיה אמיתית פירושה בחירה עצובה, אך מודעת, של האפשרות השלישית. אנסה להמחיש את הדברים המחשה סימטרית. אף אם 'יודעים' אנו שפינוי סיני הוא בעיני אסון היסטורי וסכנה אסטרטגית, ואף אם 'בטוחים' אנו שהיציאה למלחמה בלבנון היא פסולה והרפתקה של בלתי אחראיים, עלינו להישמע לקולה של הסמכות שאנו קבענו. וזאת, למרות שיודעים אנו ידיעה מוחלטת, בהוכחה מתמטית או בנבואה, שהחלטות אלו מסוכנות והרות אסון. זו היא משמעותה של האמנה הפוליטית המהווה את הבסיס לחיינו הדמוקרטיים. לפי דעתי גם משמעות הנידוי שחכמים הטילו וקבלו על עצמם, במקרה של מי שמסרב לוותר על עמדתו כשהרוב גבר עליו.

(פרופ' שלום רוזנברג, דמוקרטיה ויהדות <http://www.daat.ac.il/daat/eZRachut/demokrat.htm>)

- **נקודה למחשבה:** פרופ' רוזנברג טוען כי הדמוקרטיה היא "בחירה עצובה אך מודעת" – האם אתם מסכימים עם קביעתו? מדוע?